

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-67>

УДК 657.6:336.02

РОЛЬ АУДИТОРА У ЗАПОБІГАННІ ФІНАНСОВИМ ШАХРАЙСТВАМ ТА КОНФЛІКТАМ ІНТЕРЕСІВ

THE ROLE OF THE AUDITOR IN PREVENTING FINANCIAL FRAUD AND CONFLICTS OF INTEREST

Рудик Ярослав Михайлович

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5382-1505>

Головчак Ганна Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8986-4048>

Балла Інна Володимирівна

кандидат економічних наук, асистент кафедри,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5041-9801>

Rudyk Yaroslav

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Holovchak Hanna

Ivan Franko National University of Lviv

Balla Inna

Higher Educational Institution «Podillia State University»

Стаття присвячена комплексному аналізу фінансового шахрайства та конфліктів інтересів у сфері аудиторської діяльності, з акцентом на український контекст. Вона розкриває основні аспекти та виклики, пов'язані з ідентифікацією та протидією фінансовим зловживанням у бізнес-середовищі, а також розглядає стратегії та кращі практики, які можуть застосовувати аудитор для забезпечення прозорості, об'єктивності та відповідальності в своїй роботі. Мета статті – висвітлити ключові аспекти поведінки та показати роль аудитора при виявленні фінансового шахрайства та показати яким чином він може уникати конфліктів інтересів. З цією метою в статті показано суть фінансового шахрайства та конфлікту інтересів, що включає розуміння основних форм та методів, за допомогою яких вони здійснюються в бізнес-процесах, та як це впливає на довіру до фінансової звітності. В дослідженні висвітлено поле відповідальності як замовника, так і аудитора. Це допоможе з'ясувати, які обов'язки лежать на керівництві компанії для запобігання фінансовим зловживанням, а також як аудитор може сприяти підвищенню прозорості та відповідальності в організаціях. Щодо дій аудитора при виявленні фінансового шахрайства, проаналізовано та рекомендовано кроки та процедури, котрі повинні бути вжиті, щоб забезпечити адекватну реакцію на виявлені порушення та мінімізувати їх негативні наслідки. У контексті конфлікту інтересів розглянуті ситуації, в яких такі конфлікти найчастіше виникають, та показано, як вони можуть впливати на незалежність та об'єктивність аудиторської діяльності. В дослідженні окреслено стратегії та підходи, які повинен використовувати аудитор для уникнення конфлікту інтересів. Це включає рекомендації щодо етичної поведінки, засад професійної незалежності, а також механізми внутрішнього контролю та ротатії аудиторських завдань. Практичне значення статті полягає у тому, що вона надає корисні інсайти та рекомендації для аудиторів, керівників компаній, регуляторів та інших зацікавлених сторін, які прагнуть підвищити ефективність боротьби з фінансовими ризиками та зміцнити корпоративне управління. Вона допомагає зрозуміти, як правильно ідентифікувати потенційні конфлікти інтересів та шахрайські схеми, а також які дії повинні бути вжиті для їх усунення або мінімізації їх впливу на організацію.

Ключові слова: конфлікт інтересів, внутрішній аудит, фінансове шахрайство.

The article is devoted to a comprehensive analysis of financial fraud and conflicts of interest in the field of audit activities, with an emphasis on the Ukrainian context. It reveals the main aspects and challenges related to the identification and counteraction of financial fraud in the business environment, as well as strategies and best practices that auditors can apply to ensure transparency, objectivity and responsibility in their work. The purpose of the article is to highlight the key aspects of behavior and show the role of the auditor in detecting financial fraud and how they can avoid conflicts of interest. To this end, the article shows the essence of financial fraud and conflicts of interest, including an understanding of the main forms and methods by which they are carried out in business processes and how this affects the credibility of financial statements. The study highlights the area of responsibility of both the client and the auditor. This will help to clarify what responsibilities lie with the management of companies to prevent financial fraud, as well as how auditors can contribute to increasing transparency and accountability in organizations. As for the actions of the auditor in detecting financial fraud, the steps and procedures that should be taken to ensure an adequate response to the detected violations and minimize their negative consequences are analyzed and recommended. In the context of conflicts of interest, the situations in which such conflicts most often arise are considered and it is shown how they can affect the independence and objectivity of audit activities. The study outlines the strategies and approaches that the auditor should use to avoid conflicts of interest. This includes recommendations on ethical behavior, the principles of professional independence, as well as internal control mechanisms and rotation of audit engagements. The practical significance of the article is that it provides useful insights and recommendations for auditors, company executives, regulators and other stakeholders seeking to improve the effectiveness of financial risk management and strengthen corporate governance. It helps to understand how to properly identify potential conflicts of interest and fraudulent schemes, as well as what actions should be taken to eliminate them or minimize their impact on the organization.

Keywords: conflict of interest, internal audit, financial fraud.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Фінансове шахрайство становить серйозну загрозу для компаній усіх розмірів та секторів економіки, призводячи до значних фінансових втрат, підриву довіри інвесторів та негативного впливу на репутацію бізнесу. Воно може включати різноманітні дії, від неправдивої фінансової звітності до зловживання внутрішніми ресурсами та корупції.

З метою запобігання фінансовому шахрайству, багато компаній звертаються до професійних аудиторських послуг. Аудитори виконують глибокий аналіз фінансової звітності, внутрішніх контрольних процедур та дотримання відповідних норм та стандартів, щоб виявити будь-які ознаки шахрайства.

Асоціацією сертифікованих експертів з питань шахрайства (ACFE) опубліковано в 2024 році звіт про те, що професійне шахрайство спричиняє щорічні збитки у розмірі понад 4,7 трильйона доларів США у всьому світі. При цьому, типовий випадок шахрайства триває 12 місяців до його виявлення, і щороку організації втрачають приблизно 5% доходу від шахрайства, а середній розмір збитків за один випадок становить приблизно 1 783 000 доларів США.

Аудитори використовують різні інструменти та методології для ідентифікації ризиків шахрайства, включаючи аналіз аномалій у фінансових даних, перевірку внутрішніх контрольних систем та проведення інтерв'ю з ключовими співробітниками. Вони також можуть рекомендувати покращення в системах внутрішнього контролю та корпоратив-

ному управлінні для зменшення можливостей для шахрайства.

Проте, важливо зазначити, що аудит сам по собі не може гарантувати повне усунення ризику фінансового шахрайства, але є важливим інструментом у його мінімізації. Компанії повинні також впроваджувати комплексний підхід до управління ризиками, включаючи постійне навчання персоналу, розробку ефективних етичних кодексів та створення культури прозорості та відповідальності.

У контексті вітчизняного бізнесу, де фінансове шахрайство та конфлікти інтересів можуть підривати стабільність та довіру до економічної системи, важливо знайти ефективні та законні рішення для мінімізації цих ризиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансового шахрайства та конфліктів інтересів у сфері аудиту залишається малодослідженою з наукової точки зору, особливо в контексті українського бізнесу. Розглядаючи це питання, можна звернутися до роботи Гречаника Л., який наголошує на важливості розуміння фінансового шахрайства та шляхів його протидії в українських компаніях. Каменська Т., у свою чергу, акцентує увагу на ролі внутрішнього аудиту в системі внутрішнього контролю, підкреслюючи значення ефективної взаємодії між різними ланками контрольної системи компанії для запобігання фінансовим порушенням. Назарова К. розглядає конфлікт інтересів у сфері національного аудиту, аналізуючи його вплив на об'єктивність аудиторських висновків та

довіру до аудиторської діяльності в цілому. Рудницький В. у своїй праці «Методологія і організація аудиту» розкриває теоретичні та практичні аспекти аудиторської діяльності, надаючи цінні рекомендації щодо планування та проведення аудиторських перевірок. Чернявський С. досліджує фінансове шахрайство як об'єкт криміналістичного аналізу, пропонуючи методи та підходи для ефективного виявлення та розслідування фінансових злочинів.

Ці дослідження в сукупності надають цінний огляд проблематики фінансового шахрайства та конфліктів інтересів, а також ролі аудитора в їх запобіганні та вирішенні. Однак, необхідно більше досліджень, щоб глибше зрозуміти та систематизувати інформацію щодо фінансового шахрайства та конфліктів інтересів, враховуючи специфіку чинного законодавства. З цією метою буде зроблено аналіз, що дозволить висвітлити ключові аспекти цієї проблематики та їх вплив на діяльність компаній та аудиторів.

Мета статті – висвітлити ключові аспекти поведінки та показати роль аудитора при виявленні фінансового шахрайства та показати яким чином він може уникати конфліктів інтересів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансове шахрайство та конфлікти інтересів у бізнесі представляють собою значні виклики для організацій у різних країнах, включно з Україною. Гречаник Л. [2] зазначає, що це більшою мірою пов'язано з тим, що на всіх етапах виробничого процесу та впродовж усього життєвого циклу бізнес-діяльності існує ризик, що співробітники компанії можуть прибігати до маніпуляцій та підробок. Такі дії можуть призвести до значних фінансових та репутаційних збитків для організації.

Термін «фінансове шахрайство» стає дедалі більш популярним у науковій сфері України, незважаючи на його відсутність у законодавчих актах. Словосполучення складається з двох понять: «шахрайство» і «фінанси», які потрібно правильно інтерпретувати для розуміння фінансового шахрайства. Чернявський С. [14] зазначає, що існують два основні підходи до визначення шахрайства у науковій літературі.

Перший підхід базується на кримінально-правовому розумінні шахрайства як конкретного злочину, за який передбачена відповідальність за статтею 190 Кримінального кодексу України [4]. Згідно з кримінальним законодавством, шахрайство вважається злочином проти власності, що полягає у заво-

лодінні чужим майном або правом на майно шляхом обману або зловживання довірою.

Другий підхід розглядає шахрайство у ширшому контексті, не обмежуючись конкретним злочинним складом [11]. Цей підхід включає різноманітні кримінально карані дії, які можуть не бути спрямовані безпосередньо на заволодіння майном, але використовують шахрайські методи.

Фінанси, у свою чергу, означають економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом і використанням фондів грошових коштів для задоволення потреб господарюючих суб'єктів, окремих осіб та суспільства в цілому, а також забезпечення умов для розвитку економіки.

У свою чергу, як зазначає Назарова К. [10], конфлікт інтересів виникає, коли особисті інтереси людини або її близьких можуть суперечити її офіційним обов'язкам, створюючи ризик упередженості або впливу на її здатність до об'єктивного та справедливого прийняття рішень. Конфлікт інтересів у контексті аудиту, як зазначає Медведєв К. [6], виникає, коли особисті або фінансові інтереси аудитора або його близьких осіб можуть перетинатися або суперечити його професійним зобов'язанням перед клієнтом. Така суперечність може вплинути на здатність аудитора виконувати свої обов'язки об'єктивно та неупереджено, впливаючи на якість і достовірність аудиту.

Види конфліктів інтересів у відносинах між аудитором та замовником аудиту можуть включати:

– *конфлікти між інтересами замовника аудиту та аудитора.* Наприклад, аудитор може мати особисту вигоду від певних фінансових рішень замовника, що може вплинути на його здатність неупереджено оцінювати фінансові звіти замовника;

– *конфлікти між інтересами різних клієнтів аудитора.* Аудитор може обслуговувати декілька клієнтів, чиї інтереси можуть бути взаємосуперечливими, наприклад, дві компанії, що конкурують на одному ринку;

– *змішані конфлікти.* Складні ситуації, які включають елементи перших двох видів конфліктів або інші потенційні проблеми.

Керівництво компанії несе основну відповідальність за фінансову звітність та вжиття заходів для запобігання та виявлення шахрайства чи помилок. На думку Каменської Т. [3], якщо кожен співробітник чітко усвідомлює свої обов'язки та відповідальність за певну ділянку роботи, це знижує ризик фінансо-

вих зловживань і сприяє швидкому виявленню втрачених коштів. Михайліченко М. та Рудик Я. [7] підкреслюють важливість розробки чітких посадових інструкцій та ролей для кожного працівника, а також встановлення ефективних систем оцінювання та моніторингу їхньої діяльності. Це допомагає створити прозору та відповідальну робочу культуру, де співробітники мотивовані діяти відповідально та у відповідності з корпоративними стандартами і цінностями

Кудирко О. [5] зазначає, що аудитор, проводячи перевірку, має детально ознайомитися з кожним аспектом системи внутрішнього контролю, оцінити можливі ризики та провести тестування, щоб забезпечити достовірність фінансової звітності. Окрім традиційних завдань, пов'язаних з перевіркою достовірності фінансової інформації та дотриманням законодавчих та нормативних вимог, аудитори все частіше залучаються до оцінки ефективності внутрішніх процесів, систем управління ризиками та корпоративного управління. Одним із важливих аспектів сучасного аудиту є аналіз інноваційного потенціалу підприємства. Аудитор має здатність не лише ідентифікувати існуючі проблеми, але й визначати можливості для покращення та розвитку бізнесу. Як зазначає Базелюк В. та інші автори [1], це включає аналіз внутрішніх ресурсів компанії, її дослідницької та розробницької діяльності, інноваційних проєктів та стратегій впровадження нових продуктів чи послуг. Важливо також враховувати вплив інформаційних технологій та ручних процедур на ефективність контрольних заходів.

Аудитор повинен розробити аудиторські процедури, які допоможуть визначити, чи є істотні викривлення в фінансовій звітності результатом шахрайства або помилки. Згідно з Міжнародними стандартами аудиту [8], аудитор повинен підходити до своєї роботи з професійним скептицизмом і, у разі виявлення шахрайства чи помилок, які можуть суттєво вплинути на фінансову звітність, вжити необхідних додаткових заходів. У разі підозр у шахрайстві або помилках, аудитор має обговорити це з керівництвом і переконатися, що це відображено або виправлено у фінансовій звітності [11; 12].

Відповідальність за виявлення та документування шахрайства або помилки лежить на аудиторі, а відповідальність за сам акт шахрайства або помилки – на особах, котрі їх скоїли, та на керівництві підприємства. Аудитор під час перевірки звертає увагу на можливі

невідповідності в обліку, які можуть вплинути на точність фінансової звітності, включаючи неповні записи, недостовірність інформації, несанкціоновані операції, неправильне віднесення операцій до звітних періодів та арифметичні помилки [13].

Під час аудиту, коли аудитор стикається з помилками або шахрайством, він зобов'язаний діяти відповідно до рекомендацій Міжнародних стандартів аудиту, зокрема МСА 240 [9]. Це включає інформування керівництва компанії про будь-які невідповідності, навіть якщо вони здаються незначними та не впливають на загальний стан фінансової звітності. Аудитор також має право включити в аудиторський звіт всі виявлені помилки та акти шахрайства, оцінивши їх важливість, і виходячи з цього, сформулювати свій висновок.

Крім того, аудитору необхідно звертати увагу на потенційні ризики шахрайства, особливо пов'язані з активами, які легко можна викрасти або перетворити на готівку, як-от грошові кошти, цінні папери чи інші цінності. Аудитор повинен дотримуватися певних принципів, таких як детальне розслідування причин будь-яких відхилень, не обмежувати свою довіру до людей їх соціальним статусом, не ігнорувати можливість шахрайства в компанії, відчувати особисту відповідальність за виявлення шахрайства та бути готовим до посилення контролю в разі виявлення потенційних проблем [8].

Важливо розуміти, що не всі випадки викривлення фінансової звітності є результатом умисних дій або мають на меті задовольнити особисті інтереси окремих осіб. Часто вони виникають через недоліки в облікових та оціночних методах, що вимагає від аудиторської спільноти постійного вдосконалення своїх методів та підходів. Це створює нові актуальні завдання для наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку та оцінки.

У країнах із слабким правовим полем, недоліки в аудиторському законодавстві можуть спричинити розповсюдження фінансових шахрайств. Це пояснюється тим, що недосконалість нормативної бази, низький рівень або відсутність страхування ризиків, а також слабка система зовнішнього контролю якості аудиту можуть знижувати довіру суспільства до аудиторських звітів та професії аудитора. Це призводить до втрати незалежності аудиторів і зниження якості аудиторських послуг, оскільки аудиторські фірми можуть бути вимушені знижувати вартість своїх послуг, щоб залишитися конкурентоспроможними.

Як зазначає Назарова К. [10], в таких умовах компанії можуть використовувати аудиторські послуги не стільки для забезпечення прозорості та об'єктивності фінансової звітності, скільки для приховування недоліків у своїй фінансовій звітності, створюючи конфлікти інтересів. Така ситуація підриває впевненість клієнтів в аудиторських послугах і може мати негативний вплив на розвиток національної економіки.

Роль аудитора в такому контексті полягає в підтримці високих стандартів етики та незалежності, незважаючи на зовнішні та внутрішні тиски. Аудитор повинен дотримуватися принципів кодексу етики та застосовувати професійний скептицизм, щоб ідентифікувати та виявляти фінансові недоліки та шахрайства. Аудитор повинен діяти обережно, щоб уникнути будь-якого конфлікту інтересів, який може вплинути на його незалежність та об'єктивність. Це включає:

– *виявлення та оцінювання будь-яких особистих або професійних зв'язків з об'єктом аудиту*, таких як дружба, родинні зв'язки або попередня робота, які можуть порушити незалежність аудитора. Перед початком роботи аудиторська команда має оцінити ці зв'язки та їх потенційний вплив на аудит;

– *аудитор повинен звітувати вищому керівництву або незалежному органу, такому як аудиторський комітет чи наглядова рада*, а не оперативному менеджменту, щоб уникнути будь-якого потенційного тиску, який може вплинути на результати аудиту;

– *винагорода аудитора не повинна залежати від результатів аудиту*, щоб забезпечити, що аудиторські висновки будуть неупередженими та об'єктивними. Визначення оплати праці на підставі результатів аудиту є порушенням професійних стандартів і етики;

– *для забезпечення якості аудиту та об'єктивності висновків, важливо регулярно змінювати аудиторів, які проводять перевірки певних підрозділів компанії*. Довготривала робота одного аудитора з одним підрозділом може призвести до звикання та втрати об'єктивності, тому періодична ротація аудиторів є ключовою для збереження незалежності аудиту [15].

Для аудиторів важливо уникати конфліктів інтересів, щоб забезпечити високу якість

аудиторських послуг та довіру до аудиторської професії. У разі виникнення конфлікту інтересів, аудитор повинен вжити заходів для його усунення або зменшення, включаючи, за необхідності, відмову від аудиторського завдання.

Оцінка потенційних загроз та управління ними є ключовим аспектом професійної діяльності аудитора. У разі виникнення фінансових шахрайств чи конфлікту інтересів, які не можуть бути належним чином усунені або зведені до прийняттого рівня, аудитор повинен розглянути можливість відмови від завдання або припинення виконання завдань, що конфліктують.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, аудитор відіграє ключову роль у запобіганні фінансовим шахрайствам та конфліктам інтересів, які є значними викликами для бізнесу. Його завдання не обмежується лише виявленням помилок, але й охоплює визначення шляхів розвитку та інноваційного потенціалу компанії. Основна відповідальність за фінансову звітність лежить на керівництві організації, проте аудиторські перевірки допомагають гарантувати її достовірність та відповідність нормам.

Фінансове шахрайство може призвести до суттєвих збитків, тому аудитор повинен використовувати свій досвід та професійний скептицизм для ідентифікації ризиків на всіх етапах діяльності підприємства. Конфлікт інтересів ускладнює завдання аудитора, адже особисті чи фінансові інтереси можуть вплинути на його незалежність та об'єктивність.

Ефективність аудиту залежить від дотримання аудитором етичних норм та стандартів професії, зокрема забезпечення повної незалежності від об'єкта перевірки. Важливо, щоб аудиторські звіти формувалися без будь-якого зовнішнього впливу, і щоб аудитор не мав жодного особистого інтересу в результатах аудиту.

Для забезпечення об'єктивності, аудитор повинен уникати будь-яких відносин, які можуть вважатися конфліктом інтересів, включно з роботою в компанії, де він має особисті зв'язки, або участю в проектах, які можуть виглядати як непрозорі. Ротація аудиторів та звітність вищим керівним органам, а не безпосередньо менеджменту компанії, допомагає уникнути потенційних тисків і забезпечити незалежність аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bazeliuk V., Kubitskyi S., Rudyk Y., Ryabova Z., & Novak O. The system of formation and diagnosis of levels of innovation and entrepreneurship competence of the future managers of education in the conditions of the knowledge economy. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 4(39). P. 550–558. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241442>
2. Гречаник Л. Фінансове шахрайство та протидія йому у компаніях. *Фінансовий ринок України*. 2013. № 4. С. 24–26.
3. Каменська Т. Роль внутрішнього аудиту в системі внутрішнього контролю. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 9. С. 43–46.
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України від 29.06. 2001. No 25. Ст. 131.
5. Кудирко О. М. Внутрішній аудит в Україні: сутність проблеми розвитку та шляхи їх усунення. Міжнародна науково-практична Internet-конференція.
6. Медведєв К. Конфлікт інтересів в адвокатській діяльності. Юрліга, 2022. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ru/analytics/213959_konflikt-nteresv-v-advokatsky-dyalnost
7. Михайличенко М. В., Рудик Я. М. Кадровий менеджмент : навчальний посібник. Київ : ЦП «Компринт», 2017.
8. Міжнародні стандарти аудиту № 200 «Мета і загальні принципи аудиту фінансової звітності». Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України.
9. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ, 2010. 806 с.
10. Назарова К. О. Конфлікт інтересів та проблеми в царині національного аудиту. 2017. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/137.pdf>
11. Постанови Пленуму Верховного Суду України Про судову практику у справах про злочини проти власності від 06.11.2009. № 10.
12. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 12.02.15. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>
13. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту. Тернопіль : Економічна думка, 2013. 192 с.
14. Чернявський С. С. Фінансове шахрайство як об'єкт криміналістичного дослідження. Государство и право в условиях глобализации: реалии и перспективы : матер. 2-ой Междунар. науч.-практ. конф. (г. Симферополь, 16–17 апреля 2010 г.) : сб. науч. Тр, 2010, 592 с.
15. Як забезпечити незалежність внутрішніх аудиторів? Укрсиббанк. 2023. URL: <https://ukrsibbank.com/private-individuals/independence-of-internal-auditors>

REFERENCES:

1. Bazeliuk, V., Kubitskyi, S., Rudyk, Y., Ryabova, Z., & Novak, O. (2021) The system of formation and diagnosis of levels of innovation and entrepreneurship competence of the future managers of education in the conditions of the knowledge economy. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 4(39), 550–558. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241442> [in English].
2. Hrechanyk, L. (2013) Finansove shakhraistvo ta protydyia iomu u kompaniiakh [Financial fraud and its counteraction in companies]. *Finansovyi rynek Ukrainy*, 4, 24–26 [in Ukrainian].
3. Kamenska, T. (2010) Rol vnutrishnoho audytu v systemi vnutrishnoho kontroliu [The role of internal audit in the internal control system]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 9, 43–46 [in Ukrainian].
4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 25, Article 131 [in Ukrainian].
5. Kudyрко, O.M. Vnutrishnii audyt v Ukraini: sutnist problemy rozvytku ta shliakhy yikh usunennia [Internal audit in Ukraine: the essence of development problems and ways to solve them]. *International scientific-practical Internet conference* [in Ukrainian].
6. Medvedev, K. Konflikt interesiv v advokatskii diialnosti [Conflict of interests in legal practice]. *YurLiga*. Retrieved from https://jurliga.ligazakon.net/ru/analytics/213959_konflikt-nteresv-v-advokatsky-dyalnost [in Ukrainian].
7. Mykhailichenko, M. V., & Rudik, Y. M. (2017) Kadrovyy menedzhment: navchalnyi posibnyk [Personnel management: a textbook]. Kyiv: TsP «Komprint» [in Ukrainian].
8. Mizhnarodni standarty audytu № 200 "Meta i zahalni pryntsyypy audytu finansovoi zvitnosti" [International Standards on Auditing No. 200 «Objective and general principles governing an audit of financial statements»]. *International Federation of Accountants; Audit Chamber of Ukraine* [in Ukrainian].

9. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh [International standards on quality control, audit, review, other assurance, and related services]. (2010) *International Federation of Accountants; Audit Chamber of Ukraine* [in Ukrainian].

10. Nazarova, K. O. (2017) Konflikt interesiv ta problemy v tsaryni natsionalnogo audytu [Conflict of interests and problems in the field of national audit]. Retrieved from <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/137.pdf> [in Ukrainian].

11. Postanovy Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyyny proty vlasnosti vid 06.11.2009 No 10 [Resolutions of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine On judicial practice in cases of crimes against property from 06.11.2009 No 10] [in Ukrainian].

12. Pro zasady zapobihannia i protydii koruptsii: Zakon Ukrainy vid 12.02.15 [On the principles of prevention and counteraction to corruption: Law of Ukraine from 12.02.15]. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3206-17> [in Ukrainian].

13. Rudnytskyi, V. S. (2013) Metodolohiia i orhanizatsiia audytu [Methodology and organization of audit]. Ternopil: Ekonomichna dumka [in Ukrainian].

14. Cherniavskiy, S. S. (2010) Finansove shakhraistvo yak ob'ekt kryminalistychnoho doslidzhennia [Financial fraud as an object of forensic research]. In *Hosudarstvo i pravo v usloviakh hlobalizatsii: realii i perspektyvy: materialy 2-oi Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Simferopol, 16–17 kvitnia 2010 r.): zb. nauk. pr.* [in Ukrainian].

15. Yak zabezpechyty nezalezhnist vnutrishnikh auditoriv? [How to ensure the independence of internal auditors?]. *UkrSibbank*. (2023). Retrieved from <https://ukrsibbank.com/private-individuals/independence-of-internal-auditors/> [in Ukrainian].